

HERSTART, REBOUND OF OP DE RAILS?

Thuiszitters Eind 2003 bleek er een actueel thuiszittersprobleem te zijn. Geen nieuw probleem, maar een regelmatig terugkerend onderwerp van overleg tussen de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de Tweede Kamer. Een raming veronderstelde dat minimaal 400 á 500 leerlingen thuis zaten en traceerbaar leken. De wens bestond om dit probleem structureel en centraal aan te pakken. Dit heeft begin 2004 geleid tot de start van het project Herstart.

Veiligheid Begin 2004 trof de minister van OCW een aantal samenhangende maatregelen om de veiligheid in het onderwijs te verbeteren. De directe aanleiding hiervoor was de moord op de conrector van het Terra College in Den Haag. Deze maatregelen betroffen de deskundigheidsbevordering van onderwijzend personeel, de vergroting van de sociale competenties van leerlingen en de uitbreiding van de leerlingbegeleiding binnen het regulier onderwijs. Daarnaast is ook een aantal speciale voorzieningen getroffen om de veiligheid op school te vergroten in de vorm van onder andere de projecten Op de Rails en Rebound.

Wanneer welke voorziening? In de praktijk blijkt het soms lastig om te bepalen of een leerling thuishoort bij Op de Rails, Rebound of Herstart. De complexiteit wordt nog vergroot doordat deze voorzieningen vaak in samenhang met elkaar - en met andere lokale voorzieningen - worden gerealiseerd. In deze brochure zetten we de kenmerken van de drie voorzieningen voor u op een rij. Hierbij is uitgegaan van de landelijke regelgeving. Natuurlijk zijn er - om allerlei redenen - op regionaal niveau accentverschillen als het gaat om de toewijzing van leerlingen naar deze voorzieningen. Het gezamenlijk streven van de voorzieningen is dat de veiligheid op scholen verbeterd wordt en leerlingen (óók thuiszitters) de onderwijszorg en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

	HERSTART	REBOUND	OP DE RAILS
DOELGROEP	Voorziening voor leerplichtige leerlingen (5 t/m 18 jaar) die om diverse redenen langdurig thuiszitten.	Basisvoorziening voor gedragsmoeilijke leerlingen in het voortgezet onderwijs die grensoverschrijdend gedrag vertonen.	Voorziening voor leerlingen (10+) met ernstige gedragsproblemen die de veiligheid op school (van medeleerlingen, leerkrachten en/of zichzelf) in gevaar brengen.
DOEL	De leerling weer laten wennen aan school en het vinden van een passende onderwijsplek, regulier of speciaal.	Terugkeer naar het regulier onderwijs, bij voorkeur de school van herkomst of een andere school in het regulier onderwijs binnen het samenwerkingsverband VO.	Terugkeer naar het regulier onderwijs. Als dit niet mogelijk is, wordt gezocht naar een andere passende vorm van onderwijs.
CRITERIA VOOR PLAATSIING	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling zit meer dan vier weken thuis, zonder uitzicht op plaatsing op een school. - Leerling is bekend bij de leerplichtambtenaar. - Leerling heeft geen geldige indicatie van een Commissie voor Indicatiestelling (Cvl). - Leerling is niet aangemeld bij een Cvl. - Leerling blijft in principe ingeschreven op de school van herkomst. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling zit op een school voor regulier onderwijs. - Leerling heeft een grens overschreden of dreigt deze te overschrijden (in gedrag en handhaving op school). - Leerling hoort niet thuis in speciaal onderwijs. - Deelname aan het programma is niet vrijblijvend en vindt plaats in samenspraak met leerling en de ouders. - Leerling moet gemotiveerd zijn (of kunnen worden) om zijn/haar opleiding in het regulier onderwijs te vervolgen. - Leerling blijft ingeschreven op een school voor voortgezet onderwijs. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling is afkomstig uit het regulier onderwijs. - Leerling heeft ernstige gedragsproblemen die de veiligheid op school (van medeleerlingen, leerkrachten en/of zichzelf) in gevaar brengen en bij aanmelding niet te herleiden zijn tot een geclassificeerde stoornis. - Leerling heeft geen geldige indicatie van een Commissie voor Indicatiestelling (Cvl). - Leerling is niet aangemeld bij een Cvl. - Leerling is in principe 10 jaar of ouder. - Leerlingdossier wordt binnen één maand beschikbaar gesteld door de school van herkomst. - Leerling blijft ingeschreven bij het regulier onderwijs.
DUUR VAN PLAATSIING	Maximaal 16 weken.	Maximaal 3 maanden.	Maximaal 1 jaar.
PROGRAMMA	De nadruk ligt op het leren omgaan met dagritme en regelmaat en minder op het continueren van het onderwijsprogramma.	De nadruk in het programma ligt op gedragsverandering, herstel van de gezagsverhoudingen, verbetering van de leerattitude, motivatie voor onderwijs en het beperken van onderwijsachterstanden, waar mogelijk ondersteund door inzet van jeugdzorg, maatschappelijk werk en/of opvoedingshulp.	De nadruk ligt op een combinatie van het reguleren van het gedrag, het aanleren van sociale vaardigheden en het continueren van het onderwijsprogramma.
AANMELDER	Leerplichtambtenaar (vergezeld van een verklaring dat de leerling langer dan vier weken thuiszit).	Zorg- en adviesteam (ZAT) van de school van herkomst.	Samenwerkingsverband VO van de school van herkomst.
AANMELDEN BIJ	Herstart-coördinator van het REC cluster 4.	Samenwerkingsverband VO (of de Reboundvoorziening die de uitvoering realiseert).	Op de Rails-coördinator van het REC cluster 4.
VERANTWOORDELIJKHEID PROJECT	WEC-Raad (landelijke projectleiding).	Samenwerkingsverbanden VO.	WEC-Raad (landelijke projectleiding).
UITVOERING	REC 's cluster 4.	Samenwerkingsverbanden VO, al dan niet in samenwerking met jeugdzorg, maatschappelijk werk, opvoedingsondersteuning, speciaal onderwijs en MBO.	REC 's cluster 4.

	HERSTART	REBOUND	OP DE RAILS
CONTRACTEN EN OVEREENKOMSTEN	<ul style="list-style-type: none"> - WEC-Raad sluit een overeenkomst met deelnemende REC's cluster 4. - Ouders en leerling (indien ouder dan 12 jaar) tekenen een overeenkomst vóór de aanvang van Herstart. 	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerkingsverbanden ontvangen bekostiging via ministerie van OCW. - Relevante organisatie- en uitvoeringsaspecten dienen beschreven te zijn in het zorgplan van het samenwerkingsverband VO. De voortgang wordt periodiek geëvalueerd. 	<ul style="list-style-type: none"> - WEC-Raad sluit een overeenkomst met deelnemende REC's cluster 4. - REC cluster 4 sluit een overeenkomst met deelnemende samenwerkingsverbanden. - Ouders en leerling (indien ouder dan 12 jaar) tekenen een overeenkomst vóór de aanvang van Op de Rails.
SCHOOL VAN HERKOMST	De school van herkomst levert een onderwijskundig rapport en andere relevante schoolgegevens	De VO-school waar de leerling staat ingeschreven blijft verantwoordelijk voor het onderwijsprogramma en de voortgang van het leerproces (inclusief toetsing van de leerstof).	De school van herkomst stelt binnen een maand na aanmelding bij Op de Rails een leerlingdossier beschikbaar. De school van herkomst blijft betrokken bij het gehele Op de Rails-traject.
INSCHRIJVING OF UITSCHRIJVING	Leerling blijft in principe ingeschreven op de laatst bezochte school.	Leerling blijft ingeschreven op de school van herkomst.	Leerling blijft ingeschreven op de school van herkomst.
(HER)PLAATSIING	Herstart bemiddelt, maar bij terugkeer naar het regulier onderwijs heeft ook de leerplichtambtenaar en het samenwerkingsverband een inspanningsverplichting. Voor plaatsing binnen cluster 4 is het REC verantwoordelijk.	In principe gaat de leerling terug naar de school van herkomst. Als dit niet haalbaar is, zijn er afspraken binnen het samenwerkingsverband VO om de leerling op een andere school te plaatsen of wordt een passend alternatief gerealiseerd, veelal binnen het MBO of het speciaal onderwijs.	Op de Rails bemiddelt bij de (her)plaatsing. Voor (her)plaatsing in het regulier onderwijs is het betreffende samenwerkingsverband verantwoordelijk. Voor plaatsing in cluster 4 is het REC verantwoordelijk.
INDICATIE SPECIAAL ONDERWIJS	Indien wenselijk wordt een indicatie speciaal onderwijs aangevraagd.	Voortzetting in het (regulier) VO is doelstelling. Indien noodzakelijk, wordt een indicatie speciaal onderwijs aangevraagd.	Indien wenselijk wordt een indicatie speciaal onderwijs aangevraagd.

Voor meer informatie over Herstart en Op de Rails kunt u terecht bij de coördinatoren van deze projecten in uw regio. U vindt de contactgegevens op de website van de WEC-Raad. Voor meer informatie over Rebound kunt u contact opnemen met het samenwerkingsverband VO in uw regio. U kunt ook terecht op de website van het Nederlands Jeugdinstituut.

www.wecraad.nl
Wat doen wij? / Herstart

www.nji.nl/rebound

www.wecraad.nl
Wat doen wij? / Op de Rails

HERSTART

Het project Herstart helpt leerplichtige leerlingen die om diverse redenen langdurig thuiszitten, weer naar school te gaan. Herstart leert deze leerlingen weer om te gaan met een dagritme en de regelmaat van de school, zodat zij na afloop van het project in staat zijn om onderwijs te volgen dat bij hun mogelijkheden past.

Aanmelding geschiedt door leerplichtambtenaren bij de Herstart-coördinator van het betreffende Regionale Expertise Centrum (REC) cluster 4. De landelijke projectleiding is in handen van de WEC-Raad. De REC's cluster 4 zijn verantwoordelijk voor de regionale uitvoering.

Kenmerken van de doelgroep en criteria en voorwaarden voor plaatsing

- De leerling is leerplichtig (5 t/m 18 jaar) en zit meer dan vier weken thuis, zonder uitzicht op plaatsing op een school.
- De leerling is bekend bij leerplichtzaken van de gemeente waar de leerling woont.
- De leerling heeft nog geen indicatie van een Commissie voor Indicatiestelling (CvI).
- De leerling zit (nog) niet in een indicatietraject.
- De leerling staat in principe nog ingeschreven op de laatst bezochte school. Van deze school wordt verwacht dat zij medewerking verleent aan het leveren van een onderwijskundig rapport en andere relevante schoolgegevens.

Verantwoordelijkheden en uitvoering

- De landelijke projectleiding ligt in handen van de WEC-Raad.
- De uitvoering van Herstart sluit uitstekend aan bij de expertise binnen cluster 4 en valt daarom ook onder de verantwoordelijkheid van de REC's cluster 4.
- Herstart bemiddelt aan het eind van het traject bij de (her)plaatsing op een school. Bij terugkeer naar het regulier onderwijs hebben uiteraard ook de leerplichtambtenaar en het samenwerkingsverband een inspanningsverplichting.

REBOUND

De Reboundvoorziening is een structurele basisvoorziening voor gedragsmoeilijke leerlingen in het regulier voortgezet onderwijs (VO). Het gaat dan om grensoverschrijdend gedrag, bijvoorbeeld zeer brutaal en uitdagend gedrag, veel spijbelen, korte lontjes enzovoort.

De leerlingen krijgen een tijdelijk (relatief kortdurend), niet-vrijblijvend programma aangeboden om binnen een periode van ongeveer 13 weken hun schoolloopbaan te vervolgen, in principe op de eigen school of een andere school in het regulier onderwijs binnen het samenwerkingsverband VO. Aanmelding van de leerling geschiedt door (het zorg- en adviesteam van) de school bij het samenwerkingsverband VO. Het samenwerkingsverband VO draagt de formele verantwoordelijkheid voor de Reboundvoorziening.

Kenmerken van de doelgroep en criteria en voorwaarden voor plaatsing

- De leerling zit op een school voor regulier onderwijs.
- De leerling heeft een grens overschreden of dreigt deze te overschrijden wat betreft zijn of haar gedrag en handhaving op school.⁴
- De leerling hoort niet thuis op een REC-school binnen cluster 4. Rebound is geen overbruggingsperiode/wachtkamer voor speciaal onderwijs, of voor een plaatsing in de jeugdzorg of justitiële inrichting.
- Deelname aan het programma is niet vrijblijvend en vindt plaats in samenspraak met de leerling en de ouders. De leerlingen moeten gemotiveerd zijn (of kunnen worden) om hun opleiding in het regulier onderwijs te vervolgen.
- De leerling blijft ingeschreven op zijn of haar VO-school, die verantwoordelijk blijft voor het onderwijsprogramma en de voortgang van het leerproces (inclusief toetsing van de leerstof).

Verantwoordelijkheden en uitvoering

- De samenwerkingsverbanden VO zijn verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van de Reboundvoorzieningen. Relevante organisatie- en uitvoeringsaspecten dienen beschreven te zijn in het zorgplan van het samenwerkingsverband VO en zijn onderwerp van een periodieke voortgangsevaluatie.
- De samenwerkingsverbanden VO werken samen met de afdeling Onderwijs en Jeugdzorg van het Nederlands Jeugdinstituut, die met subsidie van het ministerie van OCW activiteiten uitvoert op het gebied van ondersteuning, methodiekontwikkeling en monitoring, gericht op alle Nederlandse Reboundvoorzieningen.

OP DE RAILS

Op de Rails is een project voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen in het regulier onderwijs, die de veiligheid op school in gevaar brengen en om die reden niet meer te handhaven zijn op school. Op het moment van aanmelding zijn de gedragsproblemen niet te herleiden tot een geclassificeerde stoornis en wordt dus niet expliciet gedacht aan speciaal onderwijs cluster 4. De leerling volgt een programma van maximaal een jaar. Het doel is de leerling terug te laten keren naar een school voor regulier onderwijs. Als dit niet mogelijk is, wordt gekeken naar een andere passende onderwijsplek. Aanmelding geschiedt door het samenwerkingsverband VO bij de Op de Rails-coördinator van het betreffende Regionale Expertise Centrum (REC) cluster 4. De landelijke projectleiding is in handen van de WEC-Raad. De REC's cluster 4 zijn verantwoordelijk voor de regionale uitvoering.

Kenmerken van de doelgroep en criteria en voorwaarden voor plaatsing

- De leerling is direct afkomstig uit het regulier onderwijs.
- De leerling brengt de veiligheid op school in gevaar. Dit betreft de veiligheid van de medeleerlingen, de leerkrachten en/of zichzelf.
- De leerling heeft ernstige gedragsproblemen die op het moment van aanmelding bij Op de Rails niet te herleiden zijn tot een geclassificeerde stoornis.
- De leerling heeft geen geldige indicatie van een Commissie voor Indicatiestelling (CvI).
- De leerling is niet aangemeld bij een CvI.
- De leerling is in principe 10 jaar of ouder. In speciale gevallen mag hiervan afgeweken worden.
- Voor de leerling is (of wordt binnen een maand na aanmelding bij Op de Rails) een dossier beschikbaar gesteld door de (reguliere) school van herkomst. Dit dossier bestaat minimaal uit een onderwijskundig rapport, een historisch overzicht en verslagen van relevant onderzoek.
- De leerling blijft ingeschreven bij het regulier onderwijs als Op de Rails start.

Verantwoordelijkheden en uitvoering

- De landelijke projectleiding ligt in handen van de WEC-Raad.
- De uitvoering van Op de Rails sluit uitstekend aan bij de expertise binnen cluster 4 en valt daarom ook onder de verantwoordelijkheid van de REC's cluster 4. Als er bij de afsluiting van de projectplaatsing een verwijzing naar het regulier onderwijs geadviseerd wordt, valt de daadwerkelijke inschrijving en plaatsing van een leerling buiten de invloedsfeer van het project. Voor (her)plaatsing is dan het betreffende samenwerkingsverband verantwoordelijk. Vanzelfsprekend wordt - door goed overleg en het maken van afspraken met het betreffende samenwerkingsverband - getracht te voorkomen dat een leerling na deelname aan Op de Rails geen onderwijsplek heeft.

1 De precieze invulling van het programma is maatwerk en afhankelijk van de individuele leerling en mogelijkheden in de regio. De Herstart-coördinator in uw regio kan u hier alles over vertellen.

2 De precieze invulling van de procedure verschilt per regio. De Herstart-coördinator in uw regio kan u hier alles over vertellen.

3 Voor het vinden van een passende school is soms een indicatie voor het speciaal onderwijs nodig. Daarvoor wordt tijdens het Herstart-traject de Commissie voor Indicatiestelling (CvI) ingeschakeld. Door het ondertekenen van een overeenkomst voor deelname aan Herstart stemmen ouders en leerling in met het opvragen van alle benodigde gegevens en het uitvoeren van noodzakelijk onderzoek.

4 Zie Van Veen, D. & Wienke, D. (2005). Handreiking Reboundvoorzieningen in het voortgezet onderwijs. Antwerpen/Apeldoorn: Garant. Te downloaden van www.nji.nl/rebound.

5 Voor het vinden van een passende school is soms een indicatie voor het speciaal onderwijs nodig. Daarvoor kan tijdens het Op de Rails-traject de Commissie voor Indicatiestelling (CvI) ingeschakeld worden. Door het ondertekenen van een overeenkomst voor deelname aan Op de Rails stemmen ouders en leerling in met het opvragen van alle benodigde gegevens en het uitvoeren van noodzakelijk onderzoek.

6 De precieze invulling van het programma is maatwerk en afhankelijk van de individuele leerling en de mogelijkheden in de regio. De Op de Rails-coördinator in uw regio kan u hier alles over vertellen.

7 De precieze invulling van de procedure verschilt per regio. De Op de Rails-coördinator in uw regio kan u hier alles over vertellen.